

WALLESS viešųjų pirkimų ir PPP komanda parengė svarbiausių 2022 m. nagrinėtų viešųjų pirkimų bylų apžvalgą. Viešųjų pirkimų įstatymas nenustato visų viešųjų pirkimų taisyklių – jos yra formuojamos teismų praktikoje nagrinėjant viešųjų pirkimų bylas. Todėl viešųjų pirkimų bylose suformuota teismų praktika yra itin reikšminga kasdienėje tiekėjų ir perkančiųjų organizacijų veikloje.

1

Pirkimo dokumentai

Pirkimo dokumentų aiškumas. Pirkimo sąlygų aiškumas gali būti siejamas ne tik su tiekėjo galimybe pateikti pasiūlymą, bet ir su tiekėjo nenoru prisiimti neapibrėžtą riziką dėl pirkimo sutarties vykdymo sąlygų. Pirkimo sutarties projektas turi sukurti aiškias šalių bendradarbiavimo sąlygas bei teisingai paskirstyti riziką. Iš tiekėjų negali būti reikalaujama prisiimti rizikos dėl papildomų darbų ir jų apmokėjimo sąlygų, jeigu tokia rizika yra neproporcinga ir lemia šalių nelygybę. Pirkimo dokumentų neaiškumo problemos turi būti išsprendžiamos dar pirkimo procedūrų metu ir negali būti perkeliamos į sutarties vykdymo stadiją (Nr. [e3K-3-202-969/2022](#))

Perkančiosios organizacijos (ne-)nuoseklumas. Jei perkančioji organizacija neturi nuoseklaus požiūrio į pirkimo sąlygas, ji prisiima neaiškių pirkimo sutarties sąlygų neigiamų padarinių riziką (Nr. [e3K-3-272-378/2022](#))

Pirkimo sąlygų pakeitimas v. pirkimo nutraukimas. Ginče dėl pirkimo sąlygų teisėtumo teismas visų pirma turi spręsti klausimą dėl pirkimo sąlygų pakeitimo galimybės ir, tik nustatęs negalimumą pakeisti pirkimo sąlygas, spręsti dėl pirkimo nutraukimo (Nr. [e3K-3-202-969/2022](#))

Techninė specifikacija. Techninės specifikacijos nuostatų teisėtumas vertinamas trimis pagrindais: (1) tiesioginė diskriminacija, (2) netiesioginė (užslėpta) diskriminacija ir (3) neproporcingai didelis reikalavimų išsamumas. Kai techninės specifikacijos reikalavimas yra pripažįstamas funkcinio reikalavimu, tuomet neaktualus lygiavertiškumo klausimas – bet kuriuo atveju galima siūlyti visus tą pačią funkciją leidžiančius pasiekti variantus (Nr. [e3K-3-74-403/2022](#))

Ribojimas laimėti visas pirkimo dalis. Perkančioji organizacija gali riboti tiekėjų galimybę laimėti visas pirkimo dalis, jeigu tai pagrindžia konkurencijos skatinimu ir kokybės užtikrinimu (Nr. [e3K-3-162-378/2022](#))

2

Techn. specifikac. v. Sut. vykdymo sąlyga v. Kvalifikacijos reikalavimas

Techninio pobūdžio reikalavimai. Techninio pobūdžio reikalavimai gali būti nustatyti kaip (1) techninės specifikacijos reikalavimai, (2) sutarties vykdymo sąlygos, (3) kvalifikacijos reikalavimai, susiję su techniniais ir profesiniais pajėgumais (Nr. [e3K-3-185-916/2022](#))

Reikalavimo kvalifikavimas. Teismas turi kvalifikuoti konkretų reikalavimą, nes nuo to priklauso tolesnis vertinimas. Turi būti vertinamas konkrečios sąlygos turinys, o ne tik jos pavadinimas ar vieta pirkimo dokumentuose (Nr. [e3K-3-74-403/2022](#), [e3K-3-361-378/2022](#))

Lithuania

Upės str. 23,
08128 Vilnius

Latvia

Sporta str. 11,
1013, Riga

Estonia

Liivalaia str. 45, 10145, Tallinn
Kaluri str. 2, 51004, Tartu

Negalima atmesti. Kai viešojo pirkimo reikalavimas pripažįstamas išimtinai kaip sutarties vykdymo sąlyga, perkančioji organizacija viešojo pirkimo procedūrų metu negali vertinti, ar tiekėjo pasiūlymas atitinka tokią sąlygą. Sutarties vykdymo sąlygų trūkumai negali lemti pasiūlymo atmetimo (Nr. [e3K-3-185-916/2022](#), [e3K-3-28-381/2022](#), [e3K-3-361-378/2022](#))

3

Kitų subjektų pasitelkimas

Lizingo davėjų išviešinimas. Lizingo sutarties pagrindu tiekėjo valdomi ir naudojami daiktai yra priskirtini tiekėjo, o ne lizingo davėjo pajėgumams. Todėl tiekėjai neturi išviešinti lizingo davėjų, kaip ūkio subjektų, kurių pajėgumais remiasi, jeigu ketina paslaugas teikti naudodami daiktus, valdomus lizingo sutarties pagrindu (Nr. [e3K-3-85-969/2022](#))

Subrangovų nežinojimas. Galimybė neišviešinti subrangovų dėl nežinojimo apie juos, turi būti aiškinama gana siaurai ir taikytina tik išimtiniais bei objektyviai pateisinamais atvejais. Bendra taisyklė, kad subrangovai turėtų būti išviešinami (Nr. [e3K-3-264-378/2022](#))

4

Pasiūlymo tikslinimas

Naujos pasiūlymo tikslinimo taisyklės. Panaikinta taisyklė, kad pasiūlymo tikslinimo galimybė priklausė nuo to, kuri pasiūlymo dalis tikslinama (pasiūlymas siaurąja ar plačiąja prasme). Tikslinant pasiūlymą turi būti atsižvelgiama į tai, ar nebus pažeidžiami vienodo požiūrio principo reikalavimai (Nr. [e3K-7-210-469/2022](#))

Pasiūlymo tikslinimo pobūdis. Taisant pasiūlymą galima tiek pataisyti pateiktus duomenis, tiek pateikti naujus duomenis tokia apimtimi, kiek tai nelemia esminio pasiūlymo keitimo ir, atitinkamai, naujo pasiūlymo pateikimo (Nr. [e3K-3-361-378/2022](#))

Ekonominio naudingumo kriterijai. Klaida pateikiant duomenis dėl ekonominio naudingumo kriterijų negali lemti pasiūlymo atmetimo. Gali būti skiriama mažiau balų arba jų iš viso neskiriama (Nr. [e3K-3-28-381/2022](#))

Liepkalnio sankryžos bylos taisyklė. Duomenis dėl kvalifikacijos galima tikslinti tik vieną kartą ir tik atsižvelgiant į jų pradinę apimtį (pvz., negali būti pateikiami nauji projektai) (Nr. [e3K-3-328-469/2022](#))

Nurodymas pirkimo dokumentuose. Perkančiosios organizacijos turi teisę papildomai aiškintis dėl pateiktos deklaruojamos informacijos tikrumo, kai pagal pirkimo sąlygas buvo reikalaujama pateikti tik deklaraciją ir nebuvo reikalaujama pateikti pagrindžiančių dokumentų. Kai nebuvo reikalaujama net ir deklaracijos, tada perkančioji organizacija neturi teisės reikalauti paaiškinimų ir (ar) papildomų pagrindžiančių dokumentų (Nr. [e3K-3-28-381/2022](#))

Teisės aktų reikalavimas. Jeigu imperatyvus teisės aktuose įtvirtintas reikalavimas dėl teisės verstis veikla nėra perkeltas į pirkimo sąlygas, antroje vietoje esantis tiekėjas turi teisę reikalauti perkančiosios organizacijos iki pirkimo sutarties sudarymo įsitikinti, ar laimėtojas atitinka imperatyvius pirkimo dokumentų reikalavimus. Tokio pirkimo sąlygose neišviešinto reikalavimo atveju tiekėjas turi teisę pateikti naujus dokumentus ar netgi pasitelkti naują partnerį ar subrangovą (Nr. [e3K-3-264-378/2022](#))

Aiški neatitiktis. Jei tiekėjo pasiūlymas ir (ar) vėliau pateikti duomenys aiškiai rodo neatitikimą pirkimo dokumentų reikalavimams, yra draudžiamas tokios informacijos papildymas (Nr. [e3K-3-328-469/2022](#))

Lithuania

Upės str. 23,
08128 Vilnius

Latvia

Sporta str. 11,
1013, Riga

Estonia

Liivalaia str. 45, 10145, Tallinn
Kaluri str. 2, 51004, Tartu

5

Konfidenciali informacija

Nekonfidenciali informacija. Perkančioji organizacija negali tiesiog atsisakyti supažindinti su pasiūlymu. Tokiu atveju turi pateikti nekonfidencialią versiją ar susistemintą informaciją (Nr. [e3K-3-361-378/2022](#))

Apskundimas. Pirkimo laimėtojai, kurio konfidenciali informacija yra atskleidžiama kitam tiekėjui, turi būti suteikiama teisė apskųsti tokį sprendimą (Nr. [e3K-3-185-916/2022](#))

6

Išankstinė ginčų sprendimo procedūra

Nustatomos ginčo ribos. Tiek tiekėjas, tiek ir perkančioji organizacija teisme yra ribojami argumentų, kuriuos pateikė pretenzijoje ir atsakyme į pretenziją (Nr. [e3K-3-185-916/2022](#), [e3K-3-74-403/2022](#))

Perkančiosios organizacijos pareigos. Perkančiosios organizacijos procese neturi daugiau teisių nei tiekėjai. Todėl jų atsakymas į pretenziją ir atsiliepimas į ieškinį turi būti motyvuoti ir išsamūs (Nr. [e3K-3-202-969/2022](#))

Teismas gali išplėsti ginčo ribas. Taisyklė, kad reikalavimus teisme galima grįsti tik pretenzijoje iškeltais pažeidimais, taikytini tik tiekėjui. Tai neapriboja teismo, kuris turi diskreciją veikti aktyviai. Teismas negali remtis ginčo ribomis, jeigu pats savo veiksmais tas ribas išplečia (pvz., aktyviai nagrinėja kitus ginčo aspektus) (Nr. [e3K-3-74-403/2022](#), [e3K-3-361-378/2022](#))

Ginče nedalyvavusio tiekėjo teisės. Taisyklė, kad negalima remtis išankstinės ginčo procedūros metu nepateiktais argumentais ar dokumentais, negali būti formaliai taikoma pirkimo laimėtoju atžvilgiu, kai ginčas vyksta tarp kito tiekėjo ir perkančiosios organizacijos (Nr. [e3K-7-210-469/2022](#))

7

Teisinis suinteresuotumas

Techninės specifikacijos sąlygos. Tiekėjai kreipdamiesi į teismą ir ginčydami technines specifikacijas turi ginti savo pažeistas teises, o ne bendrai sąžiningą konkurenciją. Turi įrodyti, kad jie prarado konkurencinį pranašumą arba sumenko jų laimėjimo tikimybę (Nr. [e3K-3-74-403/2022](#))

Maksimali pirkimui skirtų lėšų suma. Tiekėjas gali ginčyti maksimalią pirkimui skirtų lėšų sumą, jeigu tiekėjas įrodo tokios sumos objektyvų nepagrįstumą ir savo siekį dalyvauti pirkime pakeistomis sąlygomis (teisinis suinteresuotumas) (Nr. [e3K-3-54-969/2022](#))

Neracionalus lėšų naudojimas. Tiekėjui nepripažįstamas teisinis suinteresuotumas ginčyti sprendimus dėl to, kad perkančioji organizacija neracionaliai naudoja pirkimui skirtas lėšas, jei ginčijami perkančiosios organizacijos veiksmai nepažeidžia pirkimo dalyvio subjektyvių teisių (Nr. [e3K-3-162-378/2022](#))

8

Teisminis procesas

Kasacinis skundo pateikimo terminas. Sutrumpintas kasacinio skundo pateikimo terminas netaikomas reikalavimams dėl žalos atlyginimo ir sutarčių vykdymo ginčams. Šių klausimų atžvilgiu nėra nagrinėjimo skubos (Nr. [e3K-3-63-381/2022](#))

Lithuania

Upės str. 23,
08128 Vilnius

Latvia

Sporta str. 11,
1013, Riga

Estonia

Liivalaia str. 45, 10145, Tallinn
Kaluri str. 2, 51004, Tartu

walless.com

Teismo ekspertizė. Teismai turi skirti teismo ekspertus bylose, kuriose reikia specifinių žinių (Nr. [e3K-3-63-381/2022](#))

Melaginga informacija. Teismas pats gali konstatuoti pateiktos informacijos melagingumą net jeigu perkančioji organizacija to nepadare (Nr. [e3K-3-185-916/2022](#))

9

Sutarčių vykdymas

Viešųjų pirkimų sutarčių aiškinimas. Vertinant viešojo pirkimo sutarties sąlygas teismas turi atsižvelgti pirkimo dokumentų ir perkančiosios organizacijos pateiktų paaiškinimų turinį. Viešųjų pirkimų sutarčių atžvilgiu VPĮ yra specialusis teisės aktas, kuris turi prioritetą. Kiti teisės aktai taikytini tada, kai VPĮ nereguliuoja atitinkamų klausimų (Nr. [e3K-3-63-381/2022](#))

Sąsaja su pirkimo dokumentų sąlygomis. Perkančioji organizacija negali vienašališkai nutraukti sutarties remdamasi tam tikrų reikalavimų nevykdymu, jeigu tie reikalavimai nebuvo tinkamai išviešinti pirkimo dokumentuose (Nr. [e3K-3-146-916/2022](#))

Esminio pažeidimo proporcingumas. Kai šalys yra susitarę, kokius sutarties pažeidimus laikyti esminiais, tada teismas nevertina, ar pažeidimas yra esminis CK 6.217 str. 2 d. prasme. Tačiau teismas bet kuriuo atveju vertina sutarties nutraukimo proporcingumą (Nr. [e3K-3-146-916/2022](#), [e3K-3-326-381/2022](#))

Sutarties pažeidimo toleravimas. Jeigu perkančioji organizacija toleruoja sutarties pažeidimą pakankamai ilgą laiką, tai gali neleisti konstatuoti esminio pažeidimo. Todėl tuo atveju, kai įvyksta sutarties pažeidimas, kuris pagal šalių susitarimą laikomas esminiu, perkančioji organizacija turėtų neuždelsti sprendimo nutraukti sutartį (Nr. [e3K-3-326-381/2022](#))

Netesybų mažinimas. Teismas gali sumažinti netesybas viešųjų pirkimų sutartyje ir tai automatiškai nereiškia kitų tiekėjų teisių bei teisėtų interesų pažeidimo. CK 6.73 str. nustatyta taisyklė, kad negali būti mažinamos jau sumokėtos netesybos, yra taikoma tuo atveju, kai jos buvo sumokėtos savo valia. Šis straipsnis netaikomas, kai sumokėjimas įvyksta kitai šaliai įskaitant netesybas ir nėra skolininko valios. Pvz., skolininkas ginčija įskaitymą (Nr. [e3K-3-296-378/2022](#))